

HALOTTAINK

Frindt Jenő kanonok, ny. plébános márc. 4-én; tem. Egerben márc. 8-án (95,73)

Jakoda Ferenc kisegítő lelkész márc. 6-án Újpest-Megyeren; tem. Rákóczi falván márc. 15-én (61,26)

Lukács László SJ testvér márc. 18-án Budapesten (80,66)

P. Temesi Antal Paszkál kapucinus házfőnök, érd. plébános márc. 22-én Tatán; tem. márc. 29-én (68,50,44)

Sallai László kanonok, balatonakali plébános márc. 23-án Balatonfüreden; tem. Balatonakaliban márc. 30-án (85,49)

Dr. Polonkai György érs. tanácsos, ny. kápolnaigazgató márc. 25-én Budapesten; tem. Budapesten ápr. 4-én (80,51)

Molnár Antal nagyprépost, ny. esperes plébános márc. 27-én Szegeden; tem. Szegeden ápr. 3-án (82,58)

Kovács Zoltán lazarista missziós márc. 27-én Győrött; tem. Pannonhalmán ápr. 3-án (77,52)

Sindel Ferenc mb. esperes, sályi plébános márc. 29-én Mezőkövesden; tem. Sályban ápr. 4-én (75,49)

Bende Tivadar ny. esperes plébános (67) és **Borsányi Gáspár** (33,4) nagypakai plébános ápr. 7-én Rozsnyó felé tartva balesetben; tem. Pereden ápr. 11-én

P. Áldási József ferences ápr. 3-án; tem. Budán ápr. 9-én (77)

Kertész Antal volt ker. esperes, ny. attalai plébános ápr. 10-én Székesfehérváron; tem. Székesfehérváron ápr. 23-án (76,51)

Nacsa Sándor ny. plébános ápr. 10-én Makón; tem. Makón ápr. 17-én (64,29)

Tury Lajos lelkész, a Regnum tagja ápr. 12-én Budapesten; tem. Óbudán ápr. 24-én (76,53)

Takács Joákim OCD testvér ápr. 13-án Pannonhalmán; tem. Pannonhalmán (85)

Dr. Tóth József ny. jászkiséri plébános ápr. 20-án Tardon; tem. Sánta községben ápr. 27-én (75,52)

Miklósi István tb. esperes, ny. závodi plébános ápr. 20-án Székesfehérváron; tem. Székesfehérváron máj. 7-én (81,57)

Kálmán Dezső püspöki tanácsos, kőszegi plébános ápr. 21-én Szombathelyen; tem. Kőszegen ápr. 27-én (57,34)

P. Dr. Markos Rezső János OSB ápr. 29-én Győrött; tem. Győrött máj. 11-én (79,59,53)

Dr. Szalai Miklós c. esp., ny. halimbai plébános (a sokak által ismert "gyógyteás" atya) máj. 1-én; tem. Halimbán máj. 11-én (88,64)

Németh László c. esperes, ny. plébános; tem. Tápiószőlőben máj. 17-én (87)

Walkovszky László lelkész máj. 11-én (? Budapesten); tem. Budapesten máj. 29-én (80,56)

P. Bíró Géza Lucián OSB, volt gimnáziumi tanár, számos magyar katolikus megmozdulás irányítója máj. 15-én Komáromban (Szlovákiában); tem. Komáromban máj. 22-én (93,68)

Kiss Géza ny. nagybaráti plébános máj. 19-én Kapuváron; tem. Kapuváron máj. 24-én (76,51)

Köves Béla lazarista misszióspap máj. 23-án Pécsen; tem. Pécsen jún. 5-én (75,51)

Dr. Kubinyi György c. esperes, vörösberényi plébános Vörösberényben jún. 7-én misézés után; tem. Vörösberényben jún. 17-én (73,49)

Elhunyt paptestvéreinket foglaljuk mementóinkba!

Dr. LŐRINCZ IMRE SCH. P.
(1923–1988)

Kiskunfélegyházán született 1923. március 25-én. Két testvérbátyja előzte meg a születésben, mint ahogy megelőzték a halálban is. Imre középiskoláit a kecskeméti piaristák gimnáziumában végezte. Mire szellemének érettségét a szép matura megmutathatta, addigra lelkében megérett Isten hívó szavára is a komoly és végleges válasz: a piarista atyák sorába lép! Magyar- és latinszakos tanárként gondolta el életét. Mikor azonban a tanári oklevél és a doktorátus is a kezében volt, Isten nem az ő általa elgondolt úton vezette tovább. És Imre haláláig vállalta mindig az isteni Akarat útjelzéseit, mert hivatásában a szerzetes teljes önátadását mindennél fontosabb és alapvetőbb feladatának vallotta.

1947. június 22-én együtt kaptuk meg a papirendet Meszlényi esztergomi segédpüspök úr kezéből a piaristák budapesti kápolnájában. (Összesen 23 szentelendő állt a püspök előtt!) Imre két év múlva a győri egyházmegyébe került, és Alsógallán volt segédlelkész és hitoktató, kiváló rendtársa, Vas Péter mellett. Itt érezte először, hogy Isten nem a gimnáziumi katedrát szánta neki. Már 1950-ben Csornára került ugyancsak segédlelkésszé és hitoktatói beosztásban. Ekkor még nem sejtette, hogy ezek az évek, melyek alatt nagyon jól megismerhette a csornai híveket, alapos előkészítés voltak számára a majdani felelős lelképásztori vezetésre ugyanott. 1961-ben a győri Hittudományi Főiskola tanára és a papnevelő-intézet prefektusa lett. Itt érte meg a pillanatot, amelyben felismerte: Isten nem a középiskola, hanem egy főiskola kated-

rájára hívja. Ahelyett, hogy jó katolikus híveket neveljen, képzett és odaadó lelkületű vezetőket kell a hívek számára formálnia. Érdekes az Úr útja: munkálkodik alacsonyabb szinten, mint a gimnázium, az általános iskolában; dolgozik a főiskolán, magasabban, mint a középiskolai fok; csak éppen az marad ki az életéből, amire készült: a "középiskola"!... 1967-ig működött a győri szemináriumban, mindig lelkesedéssel, odaadással, átérezve a reá nehezdedő feladatot. Szent és képzett papokat akart nevelni növendékeiből. Az itteni évek alatt kicsit alkalmá nyílt arra is, hogy a latinszakos tanár szintén megmutatkozzék benne. Egyes latin nyelvtant állított össze, tekintettel a szeminárium követelményeire. Afféle "egyházi" latinkönyv volt ez. 1967 után kétéves újabb segédlelkészi beosztást kapott Mosonban, majd dunaalmási plébános lett, hogy innét, ismét két év múlva, elfoglalhassa haláláig a csornai főplébánia vezetését. Mindent igyekezett megtenni, hogy híveit minél nagyobb számban és minél tökéletesebben elvezesse Istenhez. A szorosán vett papi munkák: a szentmise, a gyóntatás, a prédikáció stb. mellett istenadta művészi érzékét is arra használta, hogy híveit művészien megrajzolt plakátokkal, szépen megfogalmazott ismertetésekkel vonzza az Úr közelébe. Szeretettel karolt fel mindenkit: felnőtteket és gyermeket egyaránt. Nevéhez fűződik a csornai nagytemplom teljes külső és belső felújítása.

Örülök annak, hogy a szemináriumban töltött tanári-prefektusi éveiben együtt lehettem vele. Plébánosi állomásain is sokszor együtt dolgozhattam Imrével. Olyan alkalmak voltak ezek, amikor mély lelki beszélgetésekbe mélyedtünk. Maradandó élmények számomra ezek a beszélgetések. Máskor is, ilyenkor azonban különösen megismerhettem azt is, hogy rendi kereteken kívül, egész lélekkel hű maradt rendjéhez. Milyen szívesen beszélt róla! Szobájában nemcsak ott függött Sík Sándor képe a falon, hanem gyermeki szeretettel vette körül a nagy előljárót. Milyen szeretet és tisztelet sugárzott belőle, amikor pl. egykori prefektusát, Előd atyát emlegette!

Július elején, egy hétfői napon beszéltem vele telefonon. Nem gondoltam, hogy utójára. Szívével gyengéledett, de a baj nem látszott veszélyesnek. Csak a halál utáni boncolás tárta fel, hogy Imre olyan szívserüléssel született, hogy még műtét sem tudott volna rajta segíteni. Isten erre az időre küldte őt közénk: 1923–1988! Megdöbbenett a hír: július 21-én hirtelen elhunyt. Csornai hívei között nyugszik, várja a feltámadást.

Egy rend és egy egyházmegye vesztett benne nagyon sokat, vagy – inkább – nyert vele nagyon sokat az Úrnál!

Confrater

SZALAI TIMÓT (1942–1988)

Július 28-án még részt vett volt főnökének, Lőrincz Imrének a temetésén, és három hét múlva, augusztus 18-án őt kísértük utolsó földi útjára.

Győrött született, 1942. július 5-én. Amilyen örömet jelentett – nővére után és öccse előtt – megjelenése a kis családban, olyan fájdalmat hozott jó édesapjának, édesanyjának és testvéreinek korai távozásá.

Miután elvégezte középiskoláit a pannonhalmi bencés gimnáziumban, a Győri Püspöki Papnevelő-intézetbe kért felvételt. 1960 és 1965 között volt a szeminárium növendéke. Itt

találkozott először, 1961-ben Lőrincz Imrével, aki tanára és prefektusa volt. Akkor kezdtem a szemináriumi spirituáliságot, amikor Timót kispapéveit. Mindig szerény volt, és – ahogy én akkor láttam – kicsit visszahúzódtott is. A papi lelkület kialakításának ezen éveit komolyan vette a lelkiélet terén és a szent tudományok elsajátításában is. Jó alapokat vetett, amint azt az 1965. június 21-én történt szentelése utáni lelkipásztori munkái bizonyították. A kezdést két három-három éves káplánság jelentette számára Árpáson és Magyaróváron. Csak egy évet töltött Nyulon, és onnan került ugyanilyen beosztásban Csomára. Tíz évig működött Lőrincz Imre vezetése alatt. 1981-ben Győr-Révfülu plébánosa lett haláláig. Közben 1985-ben a székesegyházi esperesi kerület helyettes esperese. Révfaluban kerültem egészen közel hozzá. Segítettem a lelkipásztorkodásban, szentmisék mondásával, gyóntatással, temetéssel stb. Nagyon jó volt vele együttműködni. Azt hiszem, ha a jó Isten hosszabb életet adott volna neki, és nagyobb helyre került volna (bár ez ellen mindig határozottan tiltakozott), eszményi főnök lett volna belőle. Csak így szólítottam: "kis főnök".

Timót egészen különleges karizmát kapott az Úrtól. Mindenkihez mindig határozott és józanul szigorú volt, nem ismert megalkuvást a vallási élet területén. A kívülről nézők néha majdnem keménynek és ridegnek tűnt magatartása. Ennek ellenére mindenkit – felnőttest és fiatal – szinte mágnesként vonzott. A gyermekek hitoktatása mellett sikerrel indította el a felnőttek katekéziséit. Könnyed érthetőséggel tudott szólni hallgatóihoz. Prédikációi gondolatindító elmélkedések voltak. Minden szentmisén szólt néhány szót.

Timót nevéhez fűződik a már előbb megkezdett templomi restauráció befejezése, az új liturgikus tér kialakítása, a keresztút felállítása stb. Sikerült egészen felújítania a plébánia-épületet. Egy maradt még hátra: ezüstmiséjére új orgonát szeretett volna építtetni. Reméljük, hogy ő már az égből fogja hallgatni az új orgona szavát.

1987-ben jelentkeztek és egyre erősödtek azok a fájdalomok, amelyek szervezetét rövid egy év alatt fölemésztették, mert a rák terjedésének jelei voltak. Híveinek aggódo szeretete sem tudott rajta segíteni. Rengeteget szenvedett. Paphoz méltóan. Tudta, mi vár rá, és mindent elfogadott. Az utolsó hónapokban már csak velem együtt tudott misézni, de tette, amíg ezt is nem kellett abba hagynia. A végső szentségeket tőlem kérte.

Szülei és testvérei keze között halt meg 1988. augusztus 13-án. Családja iránti szeretetét – ha szabad így mondanom – még halála után is bizonyítja alapítványi szentmisével, melyet az ő távozásának emlékére minden év augusztus 13-án mutatnak be a révfalusi templomban.

Timót hívei között akart pihenni. Ezzel is kifejezte irántuk való szeretetét. Tudják ezt a hívek. Sírja a mai napig tele van friss virággal, bizonyítva: a szeretet szeretetet szül!

Confrater

Dr. NEMECSEK JÓZSEF (1900–1989)

Hosszú betegség után 1989. január 11-én nagyváradi otthonában halt meg. A romániai katolikus egyház életének számos vonatkozásában kiváló nagy embere volt.

Hagymádfalván, a nagyváradai egyházmegyében született. Teológiai tanulmányait Budapesten végezte, ott szerzett teológiai doktorátust. Nagyváradon szentelték pappá 1924. március 24-én.

Rövid ideig a nagyváradai püspökségen teljesített szolgálatot, majd Bukarestbe került segédlelkésznek. Fővárosi működése idején alkalmas épület megszerzéséhez segítette a főegyházmege vezetőségét; ez lesz az ottani érseki székház.

Már 1925 őszén hittan- és teológiatanárként kezdett működni Nagyváradon; vicerek-tornak is kinevezték és eredményesen dolgozó gazdasági vezetőnek.

1951-től Gyulafehérváron volt teológiai tanár, 1955-től rektor is. Nyugdíjaztatása után visszatért Nagyváradra. A gyulafehérvári teológiát jó kapcsolatai révén, sok utánjárással egyetemi szintre és elismerésre fejlesztette, hatévéssé tette.

Hűvös és halkszavú ember volt, egyben acélos keménységű és gondos jószágú ember is. Egyéniségének értékeit bőségesen kamatoztatta kispapjai javára. Teljes mértékben bírta a főpásztorok bizalmát; olyan szigorúakét is, mint Scheffler János és Márton Áron püspökök; bizalmas megbízatásokban is. Országos tekintély, országos fontosságú személyiség volt. Egyházának sokat használt azzal is, hogy korrektségével megszerezte magának a világi hatóságok megbecsülését és bizalmát.

Nagyvárad nyugdíjasként szívesen végzett vasárnapi miséket, amíg ereje engedte, a kórházakban, így a tüdőszanatóriumban. Halála után a nagyváradai egyházmegyének egyetlen doktorátussal bíró papja maradt: a volt ordinárius.

Szerdán halt meg, és szombaton temették. A kiértesítési nehézségek ellenére a temetésen egész Románia papsága képviseltette magát: a bukaresti főegyházmege, a jászvásári egyházmegye és természetesen valamennyi erdélyi egyházmegye. A jelenlevő 100–110 papból 25-en koncelebráltak dr. Jakab Antal gyulafehérvári püspökkel. Magyar beszédet mondott a püspök és a nagyváradai ordinárius, dr. Dászkal István, román beszédet pedig a jászvásári szeminárium rektora.

Főleg volt kispapjai, akik sokan vannak, tisztelettel és szeretettel őrzik emlékét.

Sz.

BOLEHOVSZKY DEZSŐ

(1917–1989)

1989. május 19-én hosszú szenvedés után, szentségekkel megerősítve, 72 éves korában halt meg, mint plébános, esperes és szentszéki bíró. Temetése május 29-én volt Mátramindszenten, abban a temetőben, ahol szülei is nyugszanak.

Neve is mutatja lengyel származását. Bizonyára megnézte ő is azt a szép, nagyon csinos várost, Bolehow a neve. Ősei innen jutottak magyar földre. Dezső paptestvérünk Szegeden született. Később Budapestre költöztek. Itt végezte el Dezső a gimnázium I–IV. osztályát. Az V–VIII. osztályokat mint cisztercita növendék végzi az egrí gimnáziumban. 1936-ban érettségi vizsgát tesz igen szép eredménnyel. 1941. június 15-én az egrí székesegyházban pappá szenteli

Kriston Endre egri segédpüspök. Felemelő volt ez a nap: a szentélyben 10 egri egyházmegye és 17 ferences szerzetes lesz Krisztus papjává.

A szentelésünket megelőző vasárnap este megkezdtük a lelkigyakorlatot. Ez csak nekünk szólt. A teológia III. évfolyamától dr. Takács József volt a spirituálisunk. Már másodéven is tanított bennünket szentfrásztudományra, később pedig dogmatikára és egyéb tárgyakra. Most itt vagyunk a szentelés előtt. Professzorunk, spirituálisunk szívet-lelkét öntötte ebbe a lelkigyakorlatba. Most tudjuk meg: Mik a kötelességei Krisztus papjának? Miért leszünk a lelkek pásztorai? Mit vár és követel az egyház papjaitól? Az igaz hietet kell hirdetnünk. Mivel tartozunk főpásztorainknak? "Legyenek megszentelve ezek a kezek" – mondja a püspök Jézus helyett. Amit megszentelnek, legyenek megszentelve, amit megáldanak, legyenek megáldva. A szentelés után hálát adtunk a szeminárium kápolnájában, és megfogadtuk: a breviárium nónáját egymásért ajánljuk fel, amíg élünk. És a szentelés évfordulóján vagy ahhoz nagyon közel találkozunk valahol.

Azért tértem ki minderre, mert papi életünket ez határozta meg. A szentelés után eléggé szétszóródtunk. Többen a frontra kerültek mint tábóri lelkészek. Dezső is. Aztán sok minden ért bennünket. Igyekeztünk megtartani, amit olyan szívesen megfogadtunk. Sokszor találkoztunk egymással. Mindig neveltük egymást, persze kellő tapintattal, "osztálytárs mindent megmondhat" jelisével, de úgy, hogy ne fájjon.

Dezső – a mindig mosolygó Dezsőkénk – tizenkét beosztást kapott. A legkülönbébb helyekre került. Mindenütt építette az egyházat. A gyermekeket különösen szerette, de a felnőtteket is. Valóban lehet rá alkalmazni Szent Pál szavait: "Mindenkinek mindene lettem." Első kitérítése 1974-ben érte: szentszéki bíró lett. 1979-ben címzetes esperes, majd 1986-tól kerületi esperes. Legutolsó állomáshelye Felsőtárkány.

Dezső testvérünk igen derék, kiváló pap volt. Mindenütt nagy gondja volt Isten házára. Újjávarázsolta. Templomokat hozott rendbe, kívül-belül. A plébániacémpületeket is korszerűsítette mindenhol. Örömmel kereste fel a beteget, öreget. Paptestvéreire mindig előzőkeny, udvarias. Mindenkinek jót akart és jót tett. Egyenes lelkű, tiszta szándékú papi lélek volt. Mindnyájunkra maradt tőle a nagy tanulság: Ott kell becsülettel helytállni, ahová az isteni gondviselés állított bennünket. Mindig egyenes úton kell járni.

1989 első napjaiban került Budán a kórházba. Súlyos operáción esett át. Érezte, túl sok idő nincs már hátra. Temetésén sok paptestvér vett tőle búcsút. Jézus legyen jó szolgájának jutalma.

Confrater

BORSOS IMRE (1915–1989)

58 évvel ezelőtt együtt vonultunk be Egerben a Foglár intézetbe, hogy mint ötödikes kispapok készüljünk a Mester követésére. Előbb Szent Bernát iskolájában, majd öt évig az egri szemináriumban együtt tanultunk, imádkoztunk. Jó kedélyű fiú volt. Ha megszólalt szépen csengő, erős hangja, szinte betöltötte a szemináriumot. "Eger városában a sziréna gyöngye, Segíthetnél neki, Recsknek drága gyöngye" – énekelt az ötödikesek búcsúztatásakor

egy negyedéves társunk. Akkoriban már gyakran szólt a sziréna. Még csak próbaként. 1940 tavaszát éltük, már kitört a pusztító II. világháború.

Recskén született, ebben a mátraaljai kis faluban. Onnan került Egerbe. Papi működését Demecserben kezdte. Bátorban, majd Csernelyben, ismét Szabolcs megyében, Balkányban káplánkodott, hintette a háború vérvivatai között Krisztus szeretetének magvait. 1944-ben Füzesabonyba került káplánnak, majd három év elteltével Jászberénybe. Két év múlva mint hitoktató Kisvárdán nevelte az ifjúságot, igyekezett megtartani őket a krisztusi hitben, amikor erőszakkal terjesztették a hitelenség szellemét. 1951-től plébános Mezőladányban, ahol plébániát épített. Hat évvel később szülőfaluja mellé, Mátraderecskére került plébánosnak, onnan kilenc év után Novajba, már mint esperes plébános. 23 évet töltött ebben az Eger melletti kis községben. Szépítette templomát kívülről, belülről. A Szűzanya életét bemutató csodálatos faliképek nemcsak a híres mezőkövesdi templomfestő, Takács István munkáját dicsérik, hanem az ő odaadó, áldozatos papi tevékenységét is. Az elsők között volt, akik hőtároló kályhakkal látták el templomukat. Még beteg is hűséggel végezte munkáját. Az utolsó három évben a szenvedések golgotáját járta. Megoperálták (végbélrákja volt), a műtét után kicsit pihent, de pár nap múlva már ismét munkába állt. Társaságkedvelő volt, de az utóbbi két évben már alig mozdult ki otthonából. Nagy fájdalmai voltak, de sohasem zúgolódozott. 1989 májusában, az egri volt cisztercita gimnázium 300 éves jubileuma alkalmából, amikor mi is megtartottuk 54 éves érettségi találkozóinkat, négyen is felkerestük. Mondtuk neki: már csak egy év, és jövőre készülődhetünk az aranymisére. Fájdalmasan legyintett: én már nem érem azt meg. Még belépett papsága 50. évébe, de az aranymisét már odafenn fogja celebrálni. Július elején még elvitték Debrecenbe, a klinikára, de az a kezelés már csak ártott neki. Hazahozatala után még végigszenvedett néhány napot. Szomszédos paptársa többször is megáldoztatta, feladta neki a szent kenetet, s július 31-én csendesen elszenderedett.

Kovács Endre egri segédpüspök mondta érte a szentmisét aug. 7-én Novajon, kb. 45 paptársa és a templomot zsűfolásig megtöltő hívei körében. Koporsóját ezután Recskre vitték, s ott délután édesanyja sírja mellé helyezték örök nyugalomra. A szertartást szintén Kovács püspök úr vezette. Paptársai mellett többszáz recski hívő volt jelen. Mind Novajon, mind Recskén – végrendelete szerint – volt osztálytársa búcsúztatta. A "Jesu sacerdotale Cor" ének magyar szövege volt a végső istenhózzád: "Ó Jézus, add kegyelmedet, Úgy kövessük szent Szívedet, Hogy téged örök Főpapunk, Országodban elhunyt Imre paptestvérünkkel együtt, Mindnyájan megláthassunk!"

Osztálytársa

Dr. TÓTH JÓZSEF (1915–1990)

1990. április 20-án, húsvét nyolcadának péntekén meghalt dr. Tóth József címzetes kácsi apát, nyugalmazott jászkiséri plébános. Az egri főegyházmege papsága Tóth atyának nevezte, ismerte, szerette.

1915. január 6-án született a Borsod megyei Sáta községben. A hit szerinti élet első élményeit szüleitől, a közösséghez tartozás előnyeit és feladatait öt testvérenek közösségében, a vallásos, sokgyermekes családban ismerte meg. A sátai elemi iskolában kezdte tanulmányait. Tanítója felismerte értelmi képességeit, hitoktatója a csírázó papi hivatást. Szüleinek aján-

lották fiúk taníttatását. Hitoktatója készítette fel az első gimnázium anyagából magánvizsgára, amit sikerrel letett a ciszterciák egri Szent Bernát Gimnáziumában, s felvételt nyert a rendes nappali tanulók közé. Ötödikes gimnazista korától kisszeminarista; gimnáziumi eredménye és az érettségi bizonyítványa is kitűnő volt.

Teológiai tanulmányait az egri Érseki Hittudományi Főiskolán kezdte meg. Szemináriumi előjárói azonban már a második évre a budapesti Központi Szemináriumba küldték. Tanulmányait a Pázmány Péter Tudományegyetem teológiai karán folytatta és fejezte be "summa cum laude" doktori minősítéssel.

1938. október 30-án szentelték pappá. Lelkipásztori szolgálatát Kenderesen kezdte, Szmracsányi Lajos egri érsek 1939. július 1-én nevezte ki ide káplánnak. 1940. július 22-én főpástorra megisztelő feladatot bízott rá: a papnevelő intézet tanulmányi felügyelőjévé és a hittudományi főiskola helyettes tanárává nevezte ki. A tanulmányi felügyelő feladata: "rendszeresen tartozik örködni afelett, hogy a növendékek a fegyelemre, tanulmányokra, valamint egyéb jellemképző és tökéletesedést szolgáló eszközökre vonatkozó intézeti törvényeket megtartsák". Fő tantárgya a szentírástudomány lett. Növendékei ekkor ismerték meg a jól felkészült tanárt, a fegyelmezett és fegyelmet kívánó prefektust.

1942. március 18. újabb határkő papi életében: a szeminárium lelkiigazgatója lett. Főpástorra megbízta a nagy feladattal: "a lelkiigazgató hajlítsa és neveli a papnövendékek lelkét Krisztus követésére; így nagyrészt az ő példájától, buzgóságától és irányításától függ, hogy milyen áldozópapok kerülnek ki az Úr szőlőjébe a papnevelő-intézetből. Reája és az ő nevelő munkájára épül fel tehát az egyházmegyei papság szelleme, kegyelmi élete, fegyelmezettsége és kötelességtudása, s mindezekben keresztül a hívek hitélete. Ezért legyen növendékeinek gondviselője, meghitt tanácsadója, s ha kikerülnek az életbe, tartsa fenn velük a legszorosabb érintkezést, és lelki ügyeikben legyen mindenkor hűséges gyámolítójuk." Ennek a főpásztori megbízásnak tett eleget a szemináriumban két évtizedes nevelői élettel, példaadással; ez meghatározója lett paptestvérei iránti magatartásának egészen élete befeljeséig.

A papi élet keresztútjából is vállalta a reá eső részt. 1960. január 30-án nem alkalmatlansága vagy eredménytelensége, hanem erőszakos állami beavatkozás miatt kellett távoznia a szemináriumból. Brezanóczy Pál akkori főpástorra felmentési iratában ezeket írta: "Két évtizedes tanári, prefektusi, időközi lelkiigazgatói munkásságáért, mindenkor készséges lelkipásztori tevékenységéért, különösen pedig a szent liturgia szellemében Isten dicsőítésének szorgos előmozdításáért fogadja bensőséges hálámat. Mindezt először a minden jó Adójának köszöntem meg. Távozásának okát személyesen adtam tudomására. Isten rendelkezésként fogadta, ezáltal ezen keresztjét is érdemszerzővé magasztosította. Suscipiat Dominus. . ."

Érdemszerző életének több mint két évtizedét a jászkiséri plébánián élte le. Amire eddig a papnövendékeket tanította, most hívei épülésére gyakorolta. Fegyelmezett papi élete, buzgósága megnyerte hívei szeretetét és a másvallású emberek tiszteletét.

1982-ben kérte nyugállományba helyezését. Nem a papságtól, hanem a plébániavezetés sokszor nem papi feladataitól kért felmentést. Augusztus 1-én kísérettel lett Egerben a volt ferences templomban. Itt mutatta meg, mennyire ragaszkodik papi hivatásához, Isten

mindvégig tartó hűséges szolgálatához. Minden nap percnyi pontossággal beült gyóntatószékébe, mutatta be szentmiséjét, végezte szentségimádásait. Ajtaja mindig nyitva volt paptestvérei előtt, minden növendékére emlékezett, sokukkal rendszeresen levelezett.

Életútja vége felé ő is átélte: a lélek kész, a test egyre erőtlenebb. 1987-ben a szentmiseáldozat bemutatása közben lett először rosszul, kisebb méretű agyérögörcs volt a kezdete testi erői fokozatos leépülésének. 1988 tavaszán döntött úgy, hogy kérte felvételit a Tard községben levő szociális magánotthonba. Jobb oldala egyre bénultabb lett, beszéde egyre akadozóbb.

Az egyház húsvéti örömeiben érte meg a pillanatot, amikor a keresztet levette válláról Jézus, aki helyet készített neki az Atya házában.

Seregély István egri érsek mutatta be érte a szentmisét szülőfalujának első-, ezüst- és aranymiséis oltáránál. Fél százánál több egykori növendéke, szülőfalujának meghatott népe adott hálát Istennek Tóth atyáért 1990. április 27-én, temetése napján.

Suscipiat Dominus!

Növendéke

BÍRÓ LUCIÁN OSB (1898–1990)

A felvidéki magyarság Remény című hetilapjából vesszük át ezt a megemlékezést.

Kedves Tanár Úr!

Kilencvenkét esztendő után betelt földi küldetésed, és hazatértél. Úgy szólok most Hozzád, mint annak az újságnak a főszerkesztője, amely elődjének megszületésénél 1968-ban Te is bábáskodtál. Akkor nem sikerült megvalósítanunk. Most itt az újság, amely a Tiéd is. Szerfőlött megérdemled, hogy lapjain elbúcsúzzam Tőled.

Nagyon régen történt, ha jól emlékszem, még 1936-ban. Az egyik magyarórán Mécs László akkor megjelent, Pisztrángok példája című versét elemezted. A pisztrángoktól tanultam: sosem úsznak az árral, hanem mindig szemben, mindig hősiként. Ezt hangsúlyoztad. Aztán latinórán latinul is elmondtad, contra torrentem, vagyis szemben az árral. Amit ott akkor nekünk magyaráztál, azt egész életedben tudatosan élted. Nemes pisztránglélek voltál, kedves Lucián atya, sosem úsztál az árral, hanem mindig szemben, mert mindig jobbat akartál, mindig tökéletesebbre vágytál.

Ezt tetted mint tanár, a gimnázium nemes tanára, ezt tetted mint cserkészparancsnok, egész Szlovákia becsült cserkészparancsnoka. Ezt tetted mint pap a megújult liturgikus mozgalom buzgó tagjaként. Ilyen értelemben szerkesztetted a Tábortűz című ifjúsági lapot. Hosszú-hosszú időn át sok-sok nehézséggel megbirkózva. Kicsit mindig szembeúszó voltál, amikor az első csehszlovákiai magyar kulturális életben részt vettél. Akkor is, amikor a Szűz Mária Új Virágos Kertjét és a Kincses könyveket szerkesztetted. És ha Komáromban valamilyen mozgás volt egyházi téren, ha új gondolatok tűntek fel, mögöttük mindig ott állt, észlelhető volt a Te alakod. Bíró Lucián, aki elindította, aki továbbvitte, aki életet vitt bele.

A Horthy-éra és a második világháború alatt sem tagadtad meg meggyőződésedet, és bátran szembeszálltál az új pogányság áramával és a fasizmus hullámával. Üldöztetésben és áthelyeztetésben volt részed miatta. De akkor is emelt fővel úsztál szemben az akkori zavaros árral. Majd vége lett a háborúnak, és Kölcsey szerint: "Bújt az üldözött, s felé / Kard nyúlt barlangjában, / Szertenézett s nem lelé / Honját e hazában".

Eleinte próbálkoztál, próbálkoztatok "lopott pillanatokban" az igaz szóra és betűre éhes fiatalokat tanítani. Aztán már nem lehetett iskolába mennetek, nem lehetett tanítanotok. De Te találtál rá módot, hogy imádságra és énekekre tanítsd kisebbségre nyomorodott nemzetedet. Kiadtad a Miatyánk című imakönyvet, árral szemben, engedély nélkül, vállalva a meghurcoltatást. És neked lett igazad. Az imakönyv immár a huszadik kiadást is megérte. Kezedbe vehetted, ha már nem is Te szerkesztetted – nekem kellett szerkesztenem –, de a Te szellemed volt benne. Legyen hála érte Istennek!

Aztán elhurcoltak, idegen környezetbe helyeztek. De ott is végezted a papi hivatást, szlovák hívek között, és arra neveltél őket, hogy hogyan kell szembefordulni az ateizmus hullámával. Majd visszakerültél a csallóközi tájakra, ismét nem tanárként, hanem papként kellett működnöd, és úsztál szemben az árral, és tartottad híveidben a pisztrángelkületet, ami mindig baj volt. Hűséges példát mutattál nekik, és nekünk, papoknak is.

Tetted ezt addig, amíg a pisztrángok helyett az árral úszó döglött halakat kedvelők nyugdíjba nem kényszerítettek. Aztán nyugdíjasként visszamentél Komáromba, a Te felejtetetlen városodba, és itt is egész halálodig nemegyszer az árral szemben úszva munkálkodtál, prédikáltál, miséztél és tanítottál. Mindaddig, amíg el nem jött a mennyei behívó.

Jézusunk, Te mondtad: "Nem minden helyzettel megalkuvó békét jöttem hozni, hanem kardot" (Mt 10,34). Nézz Lucián atyánkra jó szívvel, és fogadd magad mellé. Hiszen a Te szavad értelmében egész életében küzdött a megalkuvás ellen. Igaz tanárként, jó pásztorként és hűséges tanítványodként.

Szeretted Lucián atyánk, tanárunk voltál, mesterünk voltál, példaképünk lettél. Most arra kérünk, hogy majd pártfogónk légy Urunknál, Jézus Krisztusnál.

Koller Gyula